

UZASADNIENIE

Celem projektowanej ustawy jest modyfikacja przepisów Unii Europejskiej, dopuszczających ubój zwierząt wykonywany według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne, poprzez wprowadzenie bardziej restrykcyjnych rozwiązań w zakresie ochrony zwierząt podczas takiego uboju, niż obowiązujące w prawie Unii Europejskiej. Projektowana ustawa wprowadza zakaz stosowania podczas takiego uboju systemów kępowania bydła w odwrotnym położeniu (tzw. klatki obrotowe).

W dniu 27 listopada 2012 r. Trybunał Konstytucyjny, rozpatrując wniosek Prokuratora Generalnego orzekł, że § 8 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 września 2004 r. w sprawie kwalifikacji osób uprawnionych do zawodowego uboju oraz warunków i metod uboju i uśmiercania zwierząt (Dz. U. Nr 205, poz. 2102, z późn. zm.) jest niezgodny z art. 34 ust. 1 i 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003 r. Nr 106, poz. 1002, z późn. zm.), a przez to jest niezgodny również z art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Przepis rozporządzenia utracił moc obowiązującą z dniem 31 grudnia 2012 r.

W związku z tym orzeczeniem oraz zgodnie z ustawą z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt, z dniem 1 stycznia 2013 r. obowiązuje zakaz uboju zwierząt bez ogłuszania. Art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt stanowi, że zwierzę kępowe w ubojni może zostać uśmiercone tylko po uprzednim pozbawieniu świadomości przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje, przez co wyklucza możliwość wykrwawienia zwierzęcia bez uprzedniego ogłuszenia. W polskim ustawodawstwie zatem obowiązują wyższe standardy ochrony zwierząt podczas uboju niż określone w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1099/2009 z dnia 24 września 2009 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania (Dz. Urz. UE L 303 z 18.11.2009, str. 1). W konsekwencji ubój zwierząt bez uprzedniego ogłuszenia prowadzony zgodnie z obyczajami religijnymi zarejestrowanych związków wyznaniowych nie jest możliwy. Co więcej, zgodnie z art. 35 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt, prowadzenie uboju bez ogłuszania jest przestępstwem, podlegającym karze grzywny, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2, a w przypadku działania ze szczególnym okrucieństwem, karze pozbawienia wolności do lat 3. Ponadto sąd może orzec wobec sprawcy zakaz wykonywania określonego zawodu, prowadzenia określonej działalności lub wykonywania czynności wymagających zezwolenia, które są związane z wykorzystywaniem zwierząt lub

oddziaływaniem na nie, a także może orzec przepadek narzędzi lub przedmiotów służących do popełnienia przestępstwa oraz przedmiotów pochodzących z przestępstwa. Dodatkowo sąd może orzec nawiązkę w wysokości od 500 zł do 100 000 zł na cel związany z ochroną zwierząt, wskazany przez sąd.

Wejście w życie rozporządzenia nr 1099/2009 zbiegło się z datą, od której zaczął obowiązywać nowy stan prawny ukształtowany wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego, tj. 1 stycznia 2013 r. W motywie 18 preambuły tego rozporządzenia podkreślono, że dyrektywą 93/119 zostało przyznane odstępstwo od ogłuszania zwierząt w przypadku uboju odbywającego się w rzeźni zgodnie z obrzędami religijnymi. Stwierdzono także, że ze względu na różny sposób transpozycji przepisów wspólnotowych mających zastosowanie do uboju zgodnego z obrzędami religijnymi, zależnie od kontekstu krajowego, oraz biorąc pod uwagę fakt, iż przepisy krajowe uwzględniają kwestie wychodzące poza cel rozporządzenia nr 1099/2009, ważne jest utrzymanie odstępstwa od ogłuszania zwierząt przed ubojem, gdyż rozporządzenie nr 1099/2009 respektuje wynikające z art. 10 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej wolność wyznania, prawa do uzewnętrzniania religii lub przekonań przez uprawianie kultu, nauczanie, praktykowanie i uczestniczenie w obrzędach. Zostało to odzwierciedlone w art. 4 ust. 4 rozporządzenia nr 1099/2009, w którym ustanowiono odstępstwo od obowiązku ogłuszenia zwierzęcia w przypadku zwierząt poddawanych ubojowi według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne.

Wprowadzenie ograniczeń dotyczących możliwości przeprowadzania uboju zwierząt bez uprzedniego ogłuszenia pogorszyło warunki prowadzenia działalności gospodarczej dla tych podmiotów gospodarczych, w których pozyskiwane było mięso zgodnie z zasadami wymaganymi przez obrzędy religijne. Podmioty branży mięsnej zawierały umowy z podmiotami działającymi na rynku unijnym oraz z podmiotami w państwach trzecich w zakresie dotyczącym dostaw produktów pozyskiwanych przez dokonywanie uboju zwierząt bez ogłuszenia. Obecny stan prawny, jeśli zostanie utrzymany, może doprowadzić do zrywania części umów oraz niezawierania nowych. Zyski wynikające z uboju i wprowadzenia na rynek produktów pochodzących od tych zwierząt zostaną utracone. W tym miejscu należy zauważyć, że w 2011 r. w Polsce działalność prowadziło 801 zakładów uboju zwierząt kopytnych, 194 zakłady uboju drobiu oraz 4 zakłady uboju królików. Ponadto poza rzeźniami w 2011 r. dokonano uboju 1511 cieląt, 1908 owiec i 667 kóz. W 2011 r. w Polsce funkcjonowało 15 rzeźni bydła oraz 12 rzeźni drobiu, w których pozyskiwane było mięso zgodnie z zasadami uboju rytualnego.

Należy zaznaczyć, że spożycie wołowiny w Polsce wynosi zaledwie ok. 2 kg na osobę, przy średniej unijnej na poziomie ok. 15 kg na osobę. Głównym przeznaczeniem produkcji polskiej wołowiny jest eksport (w 2011 r. Polska wyeksportowała ok. 270 tys. ton tego gatunku mięsa). Dodatkowo odnotowany przez Komisję Europejską w 2012 r. spadek konsumpcji wołowiny w państwach Unii Europejskiej o 2% powoduje, że jedyną możliwością kontynuacji działalności dla niektórych zakładów tej branży stają się rynki państw trzecich. Brak możliwości umieszczenia produktów na rynkach państw trzecich może, zdaniem przedstawicieli branży mięsnej, ograniczyć produkcję mięsa w niektórych zakładach nawet o 30%. Należy także liczyć się z koniecznością wypłacenia kar umownych za niedostarczone kontrahentom produkty. Ograniczenia produkcji w zakładach produkujących wołowinę i mięso drobiowe zgodnie z wymaganiami konsumentów muzułmańskich w Unii Europejskiej oraz państwach trzecich może doprowadzić do bankructw kilkunastu firm w tej branży i w obszarach z nią powiązanych. Raz utracone rynki i wypracowana pozycja na rynkach zewnętrznych mogą być bezpowrotnie utracone. Dobrowolna rezygnacja z rozległego rynku zbytu, który ma tendencje do kilkuprocentowego wzrostu rocznie, spowoduje istotne ograniczenie możliwości skutecznego konkurencyjnego konkurowania z innymi podmiotami działającymi na rynku unijnym.

Należy przy tym zwrócić uwagę, że w większości państw Unii Europejskiej oraz EFTA dokonuje się uboju zwierząt zgodnie z obyczajem religijnym, w tym uboju bez ogłuszenia. Zgodnie z danymi dotyczącymi roku 2010 (raport DIAREL) na taki ubój zezwalano w Belgii, Bułgarii, Chorwacji, Danii, Francji, Niemczech, Grecji, Słowenii, Węgrzech, Irlandii, Włoszech, Łotwie, Litwie, Luksemburgu, Malcie, Holandii, Portugalii, Cyprze, Rumunii, Hiszpanii, Wielkiej Brytanii oraz z ograniczeniami w Austrii, Finlandii, Słowacji i Estonii. Zakaz uboju bez ogłuszania obowiązywał w tym czasie w Szwecji, Norwegii i Szwajcarii.

Aby zapobiec wystąpieniu wyżej wymienionych negatywnych skutków gospodarczych oraz biorąc pod uwagę, że prawo Unii Europejskiej dopuszcza ubój zwierząt według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne, niezbędna jest zmiana ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt, polegająca na zmianie brzmienia ust. 1 w art. 34. Zmiana brzmienia ust. 1 w art. 34 ustawy spowoduje, że bezpośrednie zastosowanie będzie miał art. 4 ust. 4 rozporządzenia nr 1099/2009 dopuszczający ubój niepoprzedzony ogłuszeniem, co umożliwi ubój zwierząt według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne. Natomiast wprowadzenie zakazu stosowania systemów krepujących bydło przez umieszczenie w odwrotnym położeniu lub w dowolnym innym nienaturalnym położeniu jest

bardziej restrykcyjnym przepisem krajowym, o którym mowa w art. 26 ust. 2 lit. c rozporządzenia nr 1099/2009. Przepis ten stanowi, że państwa członkowskie mogą przyjąć przepisy krajowe, które służą zapewnieniu dalej idącej ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania w porównaniu z przepisami zawartymi w rozporządzeniu nr 1099/2009, w dziedzinie uboju i działań związanych z uśmiercaniem zwierząt zgodnie z art. 4 ust. 4 tego rozporządzenia. Wprowadzenie tego zakazu spowoduje, że podczas uboju dokonywanego zgodnie z art. 4 ust. 4 rozporządzenia nr 1099/2009 zostanie zmniejszony ból, niepokój i cierpienie zwierząt poddawanych takiemu ubojowi. O wprowadzeniu wymienionego zakazu należy powiadomić Komisję Europejską.

Proponuje się, aby projektowana ustawa weszła w życie z dniem ogłoszenia. Wejście w życie projektowanej ustawy w tym terminie nie narusza zasad demokratycznego państwa prawnego, gdyż regulacja ta stanowi wykonanie wyżej wymienionego wyroku Trybunału Konstytucyjnego, zgodnie z którym od dnia 1 stycznia 2013 r. ubój zwierząt wykonywany według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne jest zakazany. Mając na względzie wyrok Trybunału Konstytucyjnego, proponowany termin wejścia w życie ustawy wypełni w ten sposób powstałą lukę prawną, gdyż również z tym dniem weszło w życie rozporządzenie nr 1099/2009. Ponadto regulacja w tym zakresie jest oczekiwana przez przedsiębiorców, ponieważ wpłynie ona korzystnie na warunki prowadzenia przez nich działalności gospodarczej, pozwoli też zakładom, w których dokonuje się uboju rytualnego, kontynuować działalność w tym zakresie po wejściu w życie projektowanej ustawy. Zatem wejście w życie ustawy w jak najszybszym terminie leży w interesie przedsiębiorców, a co się z tym wiąże, także w interesie państwa. Wejście projektowanej ustawy w późniejszym terminie może spowodować poważne skutki społeczno-gospodarcze w takich zakładach, w postaci utraty zysków z prowadzonej działalności, utraty rynków zbytu, a przez to miejsc pracy.

Projektowana ustawa nie pociąga za sobą obciążenia budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Projektowana ustawa jest zgodna z prawem Unii Europejskiej.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje projektowana ustawa.

Przepisy projektowanej ustawy będą oddziaływać na:

- 1) podmioty dokonujące uboju zwierząt bez uprzedniego ogłuszenia,
- 2) podmioty zajmujące się obrotem produktami pochodzenia zwierzęcego,
- 3) związki wyznaniowe zarejestrowane w Polsce,
- 4) Inspekcję Weterynaryjną.

2. Wpływ projektowanej ustawy na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego.

Wejście w życie projektowanej ustawy może powstrzymać niekorzystny wpływ zarówno na budżet państwa, jak i budżety jednostek samorządu terytorialnego.

Zdaniem organizacji branżowych zrzeszających producentów branży mięsnej, wobec niskiej rentowności zakładów, skutki finansowe wynikające z ograniczenia produkcji w zakładach produkujących wołowinę i mięso drobiowe zgodnie z wymaganiami konsumentów muzułmańskich w Unii Europejskiej oraz państwach trzecich może doprowadzić do bankructw kilkunastu firm w tej branży i w obszarach z nią powiązanych oraz utraty pracy przez kilka tysięcy osób.

Utrzymanie obecnie obowiązującego przepisu ograniczającego możliwości produkcji przez zakaz wykonywania uboju zwierząt bez ogłuszenia spowoduje spadek dochodów firm, który pociąga za sobą spadek dochodów podatkowych. Jednocześnie wzrost bezrobocia będzie miał wpływ na budżety jednostek samorządu terytorialnego i budżet państwa. Ograniczenie możliwości umieszczenia produktów na rynkach państw trzecich może, zdaniem przedstawicieli branży mięsnej, zmniejszyć produkcję mięsa w niektórych zakładach nawet o 30%. Należy także liczyć się z koniecznością wypłacania kar umownych za niedostarczone kontrahentom produkty. Zakłady branży mięsnej mogą w tej sytuacji wystąpić o odszkodowania, które dodatkowo uszczuplą budżet państwa.

3. Wpływ projektowanej ustawy na rynek pracy.

Wejście w życie przepisów projektu ustawy może powstrzymać niekorzystne skutki na rynku pracy wynikające z wprowadzenia zakazu uboju zwierząt bez ogłuszenia związane z ograniczeniem produkcji lub unieruchomieniem niektórych rzeźni, co spowoduje spadek zatrudnienia w zakładach branży mięsnej. W 2011 r. w Polsce działalność prowadziło 801

zakładów uboju zwierząt kopytnych, 194 zakłady uboju drobiu oraz 4 zakłady uboju królików. W 2011 r. w Polsce funkcjonowało 15 rzeźni bydła oraz 12 rzeźni drobiu, w których pozyskiwane było mięso zgodnie z obrzędami religijnymi. W zakładach tych jest zatrudnionych ponad 5 800 osób.

4. Wpływ projektowanej ustawy na konkurencyjność gospodarki, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Wejście w życie projektowanej ustawy przyczyni się do utrzymania konkurencyjności branży mięsnej na rynku unijnym i światowym. Zgodnie z danymi GUS za rok 2011 produkcja wołowiny wyniosła 385 000 ton, mięsa drobiowego 1 440 000 ton. Wartość eksportu wołowiny ogółem 807 297 tys. euro i mięsa drobiowego 904 341 tys. euro. Związki branżowe zrzeszające producentów mięsa szacują, że 30% wołowiny i 10% mięsa drobiowego wyeksportowanego z Polski w 2011 r., czyli odpowiednio 79 806 ton o wartości 242 189 tys. euro oraz 44 231 ton o wartości 90 434 tys. euro, pochodziło z uboju zwierząt przeprowadzonego zgodnie z metodami obrzędów religijnych przeznaczonego głównie na rynki państw muzułmańskich. Rynki tych państw notują kilkuprocentowy roczny wzrost popytu na mięso i produkty pozyskiwane zgodnie z wymaganiami religijnymi. Projektowana ustawa pozwoli na utrzymanie wypracowanej dotychczas pozycji i obecność polskich przedsiębiorstw branży mięsnej na tych rynkach.

5. Wpływ projektowanej ustawy na sytuację i rozwój regionalny.

Projektowana ustawa nie będzie miała wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

6. Konsultacje społeczne.

Niniejszy projekt został skonsultowany z Krajową Radą Izb Rolniczych, Krajową Izbą Lekarsko – Weterynaryjną, Federacją Branżowych Związków Producentów Rolnych oraz wchodzącymi w skład tej Federacji Polskim Związkiem Hodowców Koni i Polską Federacją Hodowców Bydła i Producentów Mleka.

Krajowa Izba Lekarsko – Weterynaryjna nie zajęła stanowiska co do niniejszego projektu ustawy. Pozostałe podmioty zaś poparły projektowane rozwiązania. Dodatkowo Krajowa Rada Izb Rolniczych podniosła, że zaproponowane w projekcie zmiany wychodzą naprzeciw oczekiwaniom wielu rolników, którzy w skutek orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, z dniem 1 stycznia 2013 r., stracili możliwość uzyskiwania przychodów związanych ze sprzedażą zwierząt na ubój rytualny. W skutek tego, zmniejszyła się dochodowość sprzedaży bydła – obecnie oferuje się średnio 2 zł/kg, co daje 1500 zł za 1 sztukę bydła i jest kwotą

graniczną jeżeli chodzi o opłacalność tego kierunku produkcji. Zauważono także, że tzw. ubój rytualny jest dozwolony w 22 państwach europejskich. Zakaz uboju rytualnego wprowadziły wyłącznie państwa, które mięsa nie eksportują: Szwecja, Norwegia i Szwajcaria. Dlatego też, jeżeli w dalszym ciągu ubój rytualny w Polsce będzie zakazany, polski eksport mięsa pozyskiwanego w ten sposób zostanie całkowicie przejęty przez inne europejskie rynki, pozbawiając Polskę zysków i miejsc pracy.

Federacja Branżowych Związków Producentów Rolnych zwróciła także uwagę na fakt, że po wprowadzeniu w Polsce zakazu tzw. uboju rytualnego, cena mięsa wołowego spadła średnio o 3 złote za kilogram.

Podkreślenia również wymaga, że dyskusja dotycząca uboju zwierząt nieoprowadzonego ogłuszeniem toczy się od kilkunastu miesięcy za pośrednictwem mediów oraz przez przekazywanie stanowisk i opinii do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W tej sprawie wypowiedziały się liczne organizacje i zrzeszenia, w tym organizacje pozarządowe, których statutowym celem jest ochrona zwierząt. Organizacje pozarządowe, których statutowym celem jest ochrona zwierząt, są przeciwne możliwości dokonywania uboju zwierząt bez ogłuszenia z uwagi na nadmierne cierpienie zwierząt poddawanych takiemu ubojowi.

Stanowiska i opinie w tej sprawie przedstawili także producenci mięsa, zrzeszenia hodowców bydła i drobiu oraz podmioty zajmujące się ubojem zwierząt i przetwórstwem mięsa. Wskazują przy tym na negatywne skutki utrzymywania zakazu uboju zwierząt bez ogłuszenia polegające na utracie z trudem zdobytych rynków zbytu, spadek opłacalności produkcji zwierzęcej, obniżenie konkurencyjności podmiotów uczestniczących w obrocie zwierzętami i produktami pochodzenia zwierzęcego, obniżenie rentowności zakładów uboju, ograniczenie produkcji mięsa i skupu zwierząt oraz konsekwencje finansowe w związku z wypłacaniem kar umownych za niewywiązanie się z zawartych kontraktów.

Stanowiska sprzeciwiające się wprowadzeniu zakazu uboju zwierząt bez ogłuszania oraz podjęcia działań zmierzających do niewprowadzenia zakazu prowadzenia uboju zwierząt zgodnie z metodami wymaganymi przez obrzędy religijne wyrazili na spotkaniach z Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi przedstawiciele związków wyznaniowych zarejestrowanych w Polsce.

Z uwagi na to, że projektowana ustawa jest identyczna w swej treści do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt (druk sejmowy nr 1370), który był szeroko konsultowany społecznie, należy przyjąć, że niniejszy projekt został skonsultowany na takich

zasadach, jak rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt.

Projekt rządowy został zaś skonsultowany z następującymi podmiotami: Krajowa Rada Izb Rolniczych, Rada Gospodarki Żywnościowej, Federacja Branżowych Związków Producentów Rolnych, Inspekcja Weterynaryjna Główny Inspektorat Weterynarii, Krajowy Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych, Sekretariat Rolnictwa Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”, Związek Zawodowy Rolników „Ojczyzna”, NSZZ RI „Solidarność”, Związek Zawodowy Rolnictwa „Samoobrona”, Związek Zawodowy Rolnictwa i Obszarów Wiejskich „REGIONY”, Związek Zawodowy Wsi i Rolnictwa „Solidarność Wiejska”, Związek Zawodowy Rolników Rzeczypospolitej „Solidarni”, Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, Związek Zawodowy Centrum Narodowe Młodych Rolników, Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych Rolników i Organizacji Rolniczych, Związek Zawodowy Pracowników Rolnictwa w RP, Krajowa Rada Spółdzielcza, Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”, Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej, Business Centre Club, Związek Rzemiosła Polskiego, Forum Związków Zawodowych, Federacja Związków Pracodawców – Dzierżawców i Właścicieli Rolnych, Krajowy Związek Rewizyjny Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych, Krajowa Izba Lekarsko-Weterynaryjna, Ogólnopolski Związek Zawodowy Lekarzy Weterynarii Inspekcji Weterynaryjnej, Ogólnopolskie Stowarzyszenie Lekarzy Weterynarii Wolnej Praktyki *Medicus Veterinarius*, Polskie Towarzystwo Nauk Weterynaryjnych, Ogólnopolskie Stowarzyszenia Techników Weterynarii „ESKULAP”, Polska Izba Mleka, Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka, Polski Związek Hodowców i Producentów Bydła Mięsnego, Polskie Zrzeszenie Producentów Bydła Mięsnego, Polski Związek Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej „POLSUS”, Polski Związek Owczarski, Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami, Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Zwierząt OTOZ – „Animals”, Fundacja „Zwierzęta i My”, Fundacja Międzynarodowy Ruch na Rzecz Zwierząt VIVA!, Klub „Gaja” Stowarzyszenie Ekologiczno-Kulturalne, Towarzystwo Przyjaciół Zwierząt „AMICUS”, Polska Liga Ochrony Zwierząt, Fundacja PEGASUS, Polski Związek Producentów, Eksporterów i Importerów Mięsa POLSKIE MIĘSO, Stowarzyszenie Rzeźników i Wędliniarzy RP, Unia Producentów i Pracodawców Przemysłu Mięsnego UPEMI, Stowarzyszenie Przyjaciół Zwierząt „AMICUS”, Muzułmański Związek Religijny w Rzeczypospolitej Polskiej Najwyższe Kolegium, Liga Muzułmańska w RP, Stowarzyszenie Jedności Muzułmańskiej, Stowarzyszenie Muzułmańskie AHMADIYYA, Islamskie Zgromadzenie AHL-UL-BAYT, Izraelicka Niezależna Gmina Wyznaniowa w Poznaniu,

Gmina Wyznaniowa Starozakonnych w Rzeczypospolitej Polskiej, BEIT Polska – Związek Postępowych Gmin Żydowskich oraz Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich w Rzeczypospolitej Polskiej.

Stanowisko popierające projekt zmian przekazały:

- 1) Muzułmański Związek Religijny w Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich w RP,
- 3) Krajowa Rada Izb Rolniczych,
- 4) Krajowy Związek Rewizyjny Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych,
- 5) Polskie Zrzeszenie Producentów Bydła Mięsnego,
- 6) Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka,
- 7) Związek Polskie Mięso,
- 8) Stowarzyszenie Rzeźników i Wędliniarzy RP,
- 9) Unia Producentów i Pracodawców Przemysłu Mięsnego UPEMI,
- 10) Krajowa Izba Producentów Drobiu i Pasz,
- 11) Krajowa Rada Drobiarstwa – Izba Gospodarcza w Warszawie,
- 12) Ogólnopolski Związek Producentów Drobiu POLDRÓB,
- 13) Rada Gospodarki Żywnościowej,
- 14) Rejonowy Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych w Bielsku-Białej.

Nie zgłosiły uwag do projektu:

- 1) Federacja Związków Pracodawców Ochrony Zdrowia Porozumienie Zielonogórskie,
- 2) Krajowy Związek Rewizyjny Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych.

Stanowisko negatywnie opiniujące projekt ustawy przesłały:

- 1) Krajowa Izba Lekarsko-Weterynaryjna,
- 2) Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami w Polsce,
- 3) Stowarzyszenie Przyjaciół Zwierząt „AMICUS” w Krakowie,
- 4) Towarzystwo Przyjaciół Zwierząt „AMICUS” w Siedlcach,
- 5) Fundacja PEGASUS,
- 6) Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Zwierząt OTOZ – „Animals”,
- 7) Stowarzyszenie Przyjaciół Zwierząt „4 Łapy”,
- 8) Stowarzyszenie Pomocy Królikom,
- 9) Fundacja Międzynarodowy Ruch na Rzecz Zwierząt Viva! oraz za jej pośrednictwem:
 - a) prof. dr hab. Wojciech Pisula, Instytut Psychologii PAN oraz Collegium Humanitatis,
 - b) prof. dr hab. Andrzej Elżanowski, Muzeum i Instytut Zoologii PAN,
 - c) Europejska Federacja Lekarzy Weterynarii FVE,

- d) Polskie Towarzystwo Etyczne, Instytut Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie,
- e) Stowarzyszenie Służba Ochrony Zwierząt,
- f) Fundacja „Zwierzęta i My”,
- g) Towarzystwo SOS dla zwierząt w Polsce,
- h) Fundacja Pro Animals – Na Pomoc Zwierzętom,
- i) Stowarzyszenie Ochrony Zwierząt Ekostraż,
- j) Fundacja Dar Serca,
- k) Fundacja Happy Animals,
- l) Fundacja Noga w Łapę. Razem idziemy przez świat,
- m) Świętokrzyskie Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami „Zwierzak”,
- n) Fundacja na Rzecz Ochrony Zwierząt IUS ANIMALIA,
- o) Fundacja na Rzecz Ochrony Praw Zwierząt MONDO CANE,
- p) Fundacja MEDOR Przyjaciele Bezdomnych Zwierząt,
- q) Towarzystwo Przyjaciół Zwierząt w Opocznie.